

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2020 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EU) N:o 1215/2012 – 1 artiklan 1 kohta – Soveltamisala – Siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsite – Viranomaisen kuluttajien etujen suojaamiseksi nostama, sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva kieltokanne

Asiassa C-73/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka hof van beroep te Antwerpen (Antwerpenin ylioikeus, Belgia) on esittänyt 24.1.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 31.1.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Belgian valtio, edustajinaan Minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse handel, ja Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, nykyisin Algemene Directie Economische Inspectie, ja

Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, nykyisin Algemene Directie Economische Inspectie,

vastaan

Movic BV,

Events Belgium BV ja

Leisure Tickets & Activities International BV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (esittelevä tuomari) ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.1.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Movic BV, edustajinaan L. Savelkoul ja B. Schildermans, advocaten,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

- Events Belgium BV ja Leisure Tickets & Activities International BV, edustajanaan T. Baes, advocaat,
 - Belgian hallitus, asiamiehinään P. Cottin, L. Van den Broeck ja C. Pochet, avustajanaan E. Vervaeke, advocaat,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja G. Wils,
- kuultuaan julkisasiamiehen 23.4.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
- on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 1 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Belgian valtio, edustajinaan Minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse handel (työ-, talous- ja kuluttaja-asioista vastaava ministeri, joka hoitaa ulkomaankauppa-asioita) ja Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (liittovaltion talous-, elinkeino- ja energiaviraston valvonta- ja sovittelupääosaston, nykyisin Algemene Directie Economische Inspectie (taloustarkastuspääosasto), pääjohtaja), ja liittovaltion talous-, elinkeino- ja energiaviraston valvonta- ja sovittelupääosaston, nykyisin taloustarkastuspääosasto, pääjohtaja (jäljempänä Belgian viranomaiset), ja toisaalta Movic BV, Events Belgium BV ja Leisure Tickets & Activities International BV, jotka ovat Alankomaiden oikeuden mukaan perustettuja yhtiöitä, ja jossa vaaditaan muun muassa, että viimeksi mainittujen on lopetettava kaupallinen menettelynsä, joka koskee Belgiassa järjestettyjen tapahtumien pääsylippujen jälleenmyyntiä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia[,] ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

– –”
- 4 Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen

(EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22), 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Täytäntöönpano”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että käytettävissä on riittävät ja tehokkaat keinot sopimattomien kaupallisten menettelyjen torjumiseksi, jotta tämän direktiivin säännöksiä noudatetaan kuluttajien edun edellyttämällä tavalla.

Näihin keinoihin kuuluvat säännökset, joiden mukaisesti sellaiset henkilöt tai yhteisöt, joiden etua sopimattomien kaupallisten menettelyjen torjuminen kansallisen lainsäädännön mukaisesti koskee, kilpailijat mukaan luettuina, voivat

ryhtyä oikeudellisiin toimiin tällaisten sopimattomien kaupallisten menettelyjen suhteen;

ja/tai

saattaa tällaiset sopimattomat kaupalliset menettelyt sellaisen hallintoviranomaisen käsiteltäväksi, jolla on toimivalta joko ratkaista valitukset tai panna vireille asianmukainen oikeudenkäynti asiassa.

Kunkin jäsenvaltion on ratkaistava, kumpi näistä mahdollisuuksista on käytettävissä ja onko tuomioistuimilla tai hallintoviranomaisilla oikeus vaatia, että valituksen käsittelyssä on turvauduttava muihin olemassa oleviin keinoihin, joihin luetaan myös 10 artiklassa tarkoitetut menettelyt, ennen asian ottamista ratkaistavaksi. Keinot ovat käytettävissä riippumatta siitä, ovatko asianomaiset kuluttajat sen jäsenvaltion alueella, jossa elinkeinonharjoittaja sijaitsee, vai jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

--

2. Jäsenvaltioiden on 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten nojalla annettava tuomioistuimille tai hallintoviranomaiselle tapauksissa, joissa ne pitävät sitä kaikkien asiaan liittyvien etujen ja etenkin yleisen edun kannalta tarpeellisena, toimivalta

a) määrätä sopimattomat kaupalliset menettelyt lopetettavaksi tai hakea tuomioistuimelta päätöstä niiden lopettamisesta,

tai

b) kieltää sopimaton kaupallinen menettely tai hakea tuomioistuimelta päätöstä menettelyn kieltämisestä, jollei menettelyä vielä ole käytetty mutta sen käyttäminen on odotettavissa,

vaikka tosiasiallisen vahingon syntymistä taikka elinkeinonharjoittajan tahallisuutta tai huolimattomuutta ei olisi näytetty.

Jäsenvaltioiden on myös säädettävä kiireellisestä menettelystä, jota noudattaen ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet voidaan toteuttaa

– joko väliaikaisina,

– tai

– lopullisina

siten, että kukin jäsenvaltio saa valita jommankumman näistä kahdesta vaihtoehdosta.

Lisäksi jäsenvaltiot voivat, poistaakseen sopimattomien kaupallisten menettelyjen pysyvät vaikutukset, antaa tuomioistuimille tai hallintoviranomaisille, jos kaupalliset menettelyt on lopullisella päätöksellä määrätty lopetettavaksi, toimivallan

- a) määrätä kyseinen päätös kokonaan tai osittain julkaistavaksi tarkoituksenmukaiseksi katsomassaan muodossa;
- b) määrätä lisäksi oikaisu julkaistavaksi asiassa.

– –

- 5 Kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista 23.4.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/22/EY (EYVL 2009, L 110, s. 30) 1 artiklan mukaan tämän direktiivin tarkoituksena on lähentää niitä jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka liittyvät tämän direktiivin liitteeseen I sisältyvien direktiivien soveltamisalaan kuuluvien, kuluttajien yhteisten etujen suojaamista tarkoittaviin kieltokanteisiin, jotta voitaisiin varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta.
- 6 Mainitun direktiivin liitteessä I mainitaan direktiivit 93/13 ja 2005/29 niiden direktiivien joukossa, joilla pyritään suojelemaan kuluttajien yhteisiä etuja.
- 7 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 10 ja 34 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(10) Tämän asetuksen soveltamisalan olisi katettava kaikki tärkeimmät siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat lukuun ottamatta tiettyjä selkeästi määriteltyjä asioita – –

– –

- (34) Olisi varmistettava jatkuvuus [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn] yleissopimuksen [(EYVL 1972, L 299, s. 32)], [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston] asetuksen (EY) N:o 44/2001 [EYVL 2001, L 12, s. 1] ja tämän asetuksen välillä, minkä vuoksi olisi säädettävä siirtymäsäännöksistä. Saman jatkuvuuden olisi koskettava myös Euroopan unionin tuomioistuimen tulkintaa [mainitusta] yleissopimuksesta ja sen korvaavista asetuksista.”
- 8 Asetuksen N:o 1215/2012 I luvussa, jonka otsikko on ”Soveltamisala ja määritelmät”, olevassa 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Sitä ei erityisesti sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (acta iure imperii).”

Belgian oikeus

30.7.2013 annettu laki

- 9 Tapahtumien pääsylippujen jälleenmyynnistä 30.7.2013 annetun lain (Wet betreffende de verkoop van toegangsbewijzen tot evenementen; Belgisch Staatsblad, 6.9.2013, s. 63069; jäljempänä 30.7.2013 annettu laki) 5 §:n 1 momentissa kielletään ehdotusten tekeminen tapahtumien pääsylippujen

säännölliseksi jälleenmyymiseksi ja säännöllisessä jälleenmyynnissä käytettävien keinojen tarjoaminen. Saman lain 5 §:n 2 momentissa myös kielletään pääsylippujen satunnainen jälleenmyynti niiden lopullista hintaa kalliimpaan hintaan.

- 10 Mainitun 30.7.2013 annetun lain 14 §:n mukaan rechtbank van koophandelin (kauppatuomioistuin, Belgia), nykyisin ondernemingsrechtbank (yrittäjätuomioistuin), puheenjohtaja voi todeta, että toiminnalla rikotaan saman lain 5 §:ää, ja vaatia sen lopettamista. Mainitun 14 §:n mukaan tällaista toimintaa koskevan kieltokanteen nostamista voivat pyytää talousasioissa toimivaltainen ministeri, liittovaltion talous-, elinkeino- ja energiaviraston valvonta- ja sovittelupääosaston pääjohtaja tai asiassa osalliset.

Talousoikeuslaki

- 11 Talousoikeudesta 28.2.2013 annetun lain (Wetboek economisch recht), sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasioissa (jäljempänä WER), VI osan 4 osastoon sisältyy 1 luku, jonka otsikko on ”Kuluttajiin kohdistuvat sopimattomat kaupalliset menettelyt” ja joka sisältää VI.92–VI.100 §:n, joilla direktiivi 2005/29 pantiin täytäntöön. Tässä yhteydessä WER:n VI.93, VI.97, VI.99 ja VI.100 §:ssä määritellään sopimattomat kaupalliset menettelyt.
- 12 WER:n XVII.1 §:n mukaan rechtbank van koophandelin puheenjohtaja toteaa, jollei tietyistä erityisistä säännöksistä muuta johdu, teon, jolla rikotaan tämän lain säännöksiä, ja määrää sen lopetettavaksi.
- 13 WER:n XVII.7 §:ssä säädetään, että saman lain XVII.1 §:ään perustuvan kanteen nostamista voivat pyytää muun muassa asiassa osalliset, talousasioissa toimivaltainen ministeri, liittovaltion talous-, elinkeino- ja energiaviraston valvonta- ja sovittelupääosaston pääjohtaja, ammatillinen tai ammattiryhmien välinen yhdistys, joka on oikeushenkilö, tai kuluttajien etuja puolustava järjestö, kun se saattaa asian vireille tuomioistuimessa kuluttajien lakisääteisten yhteisten etujen suojaamiseksi.
- 14 WER:n XV.2 §:n 2 momentin mukaan asiassa toimivaltaisten virkamiesten laatimat pöytäkirjat ovat todistusvoimaisia, kunnes toisin osoitetaan.
- 15 WER:n XV.3/1 §:n mukaan saman lain XV.2 §:ssä tarkoitetut virkamiehet voivat laatia varoitusta koskevan pöytäkirjan tai pöytäkirjan tai esittää hallinnollista seuraamusta muun muassa tehtyjen toteamusten perusteella.

Oikeudenkäyntimenettelystä annettu laki

- 16 Oikeudenkäyntimenettelystä annetun lain (Gerechtigd Wetboek) XXIII luvussa, jonka otsikko on ”Uhkasakko”, olevassa 1385 bis §:ssä säädetään, että tuomioistuin voi yhden osapuolen vaatimuksesta tuomita toisen osapuolen maksamaan uhkasakon, mikäli asiassa määrättävää päävelvoitetta ei noudateta, sanotun kuitenkin rajoittamatta mahdollisen vahingonkorvauksen määräämistä. Saman lain 1385 ter §:n mukaan tuomioistuin voi vahvistaa uhkasakon määrältään kiinteänä laiminlyöntiä kohti.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymys

- 17 Belgian viranomaiset nostivat 2.12.2016 turvaamistoimimenettelyssä rechtbank van koophandel Antwerpen – afdeling Antwerpenin (kauppatuomioistuin, Antwerpenin jaosto, Antwerpen, Belgia) puheenjohtajalle toimittamallaan kannekirjelmällä Movicia, Events Belgiumia ja Leisure Tickets & Activities Internationalia vastaan kanteen, jossa ne vaativat ensisijaisesti toteamaan, että mainitut

yhtiöt tarjosivat hallinnoimiensa internetsivustojen kautta Belgiassa tapahtumien pääsylippujen jälleenmyyntiä alkuperäisiä hintoja korkeampaan hintaan, mikä on vastoin 30.7.2013 annetun lain ja WER:n säännöksiä, ja toisaalta kieltämään tällaiset kaupalliset menettelyt.

- 18 Belgian viranomaiset vaativat liitännäisesti määräämään annettavan ratkaisun julkaisutoimenpiteistä kyseisten yhtiöiden kustannuksella, määräämään 10 000 euron uhkasakon jokaisesta todetusta rikkomisesta ratkaisun tiedoksiannosta lukien ja toteamaan, että rikkomiset voidaan jatkossa todeta pelkällä taloustarkastuspääosaston valantehneen virkamiehen WER:n mukaisesti laatimalla pöytäkirjalla.
- 19 Kyseiset kolme yhtiötä väittivät, ettei belgialaisilla tuomioistuimilla ollut kansainvälistä toimivaltaa, ja huomauttivat, että Belgian viranomaiset olivat toimineet julkisen vallan käyttäjinä, joten kyseinen toiminta ei kuulu asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan.
- 20 Rechtbank van koophandel Antwerpen – afdeling Antwerpenin puheenjohtaja katsoi 25.10.2017 antamassaan ratkaisussa, ettei sillä ollut kansainvälistä toimivaltaa ratkaista pääasioissa nostettuja kanteita. Se katsoi tässä yhteydessä, että asetusta N:o 1215/2012 ei voitu soveltaa käsiteltävässä asiassa, koska näiden kanteiden ei voitu katsoa kuuluvan mainitussa asetuksessa tarkoitettujen siviili- tai kauppaoikeudellisten asioiden alaan.
- 21 Belgian viranomaiset valittivat tästä ratkaisusta hof van beroep te Antwerpeniin (Antwerpenin ylioikeus, Belgia).
- 22 Pääasioiden asianosaiset ovat eri mieltä siitä, merkitseekö viranomaisen toimivalta nostaa kanne 30.7.2013 annetun lain ja WER:n säännösten rikkomisen lopettamiseksi julkisen vallan käyttöä.
- 23 Belgian viranomaiset väittävät, että ne eivät puolusta pääasioissa omaan etuunsa rinnastuvaa julkista etua vaan kaupallisia menettelyjä koskevan kansallisen säännösten, jolla pyritään suojaamaan sekä elinkeinonharjoittajien että kuluttajien yksityisiä etuja, noudattamisen varmistamista koskevaa yleistä etua ja että näitä menettelyjä säännellään yksityisten välisiin suhteisiin yleisesti sovellettavilla säännöksillä. Nämä riita-asiat kuuluvat siten asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen siviili- tai kauppaoikeudellisten asioiden alaan.
- 24 Pääasioiden vastapuolet väittävät sitä vastoin, että Belgian viranomaiset toimivat viranomaiselle kuuluvan oman oikeuden perusteella, joka oikeuttaa sen, että ne, toisin kuin pelkät yksityishenkilöt tai elinkeinonharjoittajat, panevat vireille kieltokanteen ilman, että kyseessä on niiden oma intressi. Belgian viranomaiset toimivat näin ollen julkisen vallan käyttäjinä, koska kyseisten yhtiöiden kaupallisilla menettelyillä ei ole vaikutusta niihin itseensä.
- 25 Tässä tilanteessa hof van beroep te Antwerpen päätti lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko oikeusriita, joka koskee kannetta, jossa vaaditaan kuluttajiin kohdistuvien lakia rikkovien markkinatapojen tai kaupallisten menettelyjen toteamista ja kieltämistä ja jonka Belgian viranomaiset ovat nostaneet – – 30.7.2013 annetun lain 14 §:n ja [WER:n] XVII.7 §:n perusteella alankomaalaisia yhtiöitä vastaan, jotka harjoittavat Alankomaista käsin verkkosivustojen välityksellä pääasiassa belgialaiseen asiakaskuntaan kohdistuvaa Belgiassa pidettävien tapahtumien pääsylippujen jälleenmyyntiä, [asetuksen N:o 1215/2012] 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siviili- tai kauppaoikeudellinen asia, ja voiko senkaltaisessa riidassa annettava tuomioistuinratkaisu siten kuulua kyseisen asetuksen soveltamisalaan?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 26 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee pääasiallisesti sen tuomioistuimen määrittämistä, jolla on toimivalta tutkia jäsenvaltion viranomaisien toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneita yhtiöitä vastaan nostamat kanteet, joissa vaaditaan toteamaan näiden yhtiöiden väitetysti lakia rikkovat kaupalliset menettelyt, jotka on suunnattu ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa asuville kuluttajille, ja lopettamaan ne.
- 27 On todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevaan asiaan sisältyy myös kolme liitännäistä vaatimusta eli vaatimukset julkaisemistoimenpiteiden määräämisestä, uhkasakon määräämisestä ja sen toteamisesta, että rikkomiset voidaan jatkossa todeta pelkällä jonkin näistä viranomaisista valantehneen virkamiehen laatimalla pöytäkirjalla.
- 28 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 14 kohdassa, ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on, voidakseen todeta olevansa asetuksen N:o 1215/2012 nojalla toimivaltainen ratkaisemaan pääasiat, varmistuttava siitä, ettei näitä asioita voida sulkea kokonaan tai osittain kyseisen asetuksen aineellisen soveltamisalan ulkopuolelle yhdenkään sellaisen vaatimuksen perusteella, joita Belgian viranomaiset ovat esittäneet.
- 29 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen on esitettävä kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta ratkaisemaan sen käsiteltäväksi saatetun asian (ks. vastaavasti tuomio 16.12.2008, Gysbrechts ja Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 12.2.2015, Baczó ja Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), muotoilemalla ennakkoratkaisukysymys tarvittaessa uudelleen.
- 30 Ennakkoratkaisupyyntöön vastataan näin ollen paitsi ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa ensisijaisesti esitettyjen vaatimusten osalta myös tässä tuomioistuimessa liitännäisesti esitettyjen vaatimusten osalta.
- 31 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitettuna siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan kuuluu jäsenvaltion viranomaisien toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneita elinkeinonharjoittajia vastaan nostama kanne, jossa kyseiset viranomaiset vaativat ensisijaisesti toteamaan rikkomiset, jotka muodostuvat väitetysti lakia rikkovista sopimattomista kaupallisista menettelyistä, ja määräämään, että ne on lopetettava, ja liitännäisesti määräämään julkaisutoimenpiteistä, määräämään uhkasakon jokaisesta todetusta rikkomisesta ja toteamaan, että rikkomiset voidaan jatkossa todeta pelkällä jonkin näistä viranomaisista valantehneen virkamiehen laatimalla pöytäkirjalla.
- 32 Aluksi on muistutettava, että siltä osin kuin asetuksella N:o 1215/2012 kumotaan ja korvataan asetus N:o 44/2001, jolla puolestaan korvattiin asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 34 perustelukappaleessa mainittu yleissopimus, unionin tuomioistuimen näiden oikeudellisten välineiden säännöksistä ja määräyksistä tekemä tulkinta pätee myös tähän asetukseen, kuten kyseisestä perustelukappaleesta ilmenee, kun kyseisten oikeudellisten välineiden säännöksiä ja määräyksiä voidaan pitää toisiaan vastaavina.
- 33 Sen varmistamiseksi, että asetuksesta N:o 1215/2012 jäsenvaltioille ja asianomaisille henkilöille syntyvät oikeudet ja velvoitteet ovat mahdollisimman tasapuolisia ja yhtenäisiä, kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohtaan sisältyvää siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitettä ei ole tulkittava siten, että siinä ainoastaan viitattaisiin jonkin jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen. Kyseistä käsitettä on pidettävä itsenäisenä käsitteenä, jonka tulkinnassa on käytettävä perustana kyseisen asetuksen tavoitteita ja

järjestelmää sekä niitä yleisiä periaatteita, jotka ilmenevät kansallisten oikeusjärjestysten muodostamasta kokonaisuudesta (tuomio 7.5.2020, Rina, C-641/18, EU:C:2020:349, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 34 Kuten lisäksi muun muassa asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta käy ilmi, tarve varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja se, että jäsenvaltioissa ei anneta keskenään ristiriitaisia ratkaisuja, jotta turvataan lainkäytön yhdenmukaisuus, edellyttää, että siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitettä tulkitaan laajasti (tuomio 28.2.2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä todennut toistuvasti, että vaikka tietyt viranomaisen ja yksityisen väliset oikeusriidat saattavatkin kuulua asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan, näin ei ole viranomaisen käyttäessä julkista valtaa (ks. vastaavasti tuomio 11.4.2013, Sapir ym., C-645/11, EU:C:2013:228, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 12.9.2013, Sunico ym., C-49/12, EU:C:2013:545, 34 kohta).
- 36 Nimittäin se, että yksi oikeusriidan asianosaisista käyttää julkista valtaa, koska se käyttää yksityisten välisiin suhteisiin sovellettaviin yleisiin sääntöihin nähden poikkeuksellisen laajaa valtaa, estää sen, että tällainen oikeusriita olisi asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siviili- ja kauppaoikeudellinen asia (ks. vastaavasti tuomio 15.2.2007, Lechouritou ym., C-292/05, EU:C:2007:102, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 28.2.2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Tästä seuraa, että sen selvittämiseksi, kuuluuko asia asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan ja siten tämän asetuksen soveltamisalaan, on tunnistettava riita-asian asianosaisten välinen oikeussuhde ja riita-asian kohde tai vaihtoehtoisesti tutkittava kanteen perusta ja sen vireille saattamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt (ks. vastaavasti tuomio 14.10.1976, LTU, 29/76, EU:C:1976:137, 4 kohta ja tuomio 28.2.2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Pääasioissa ensisijaisesti esitetyn kaltaisen vaatimuksen perustasta on muistutettava, että direktiivin 93/13 7 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön oikeussuojakeinoja kuluttajasopimusten kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi.
- 39 Samoin direktiivin 2005/29 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Täytäntöönpano”, säädetään eri menettelytavoista, joiden tarkoituksena on todeta kaupallisten menettelyjen laittomuus ja määrätä ne lopetettavaksi.
- 40 Lopuksi on todettava, että direktiivin 2009/22 liitteessä I mainitaan direktiivit 93/13 ja 2005/29 kuluttajien yhteisten etujen suojaamista koskevien unionin säädösten joukossa.
- 41 Unionin tuomioistuin on jo todennut kieltokanteiden ja asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen osalta, että siltä osin kuin kanteella, jolla vaaditaan sen kieltämistä, että liikkeenharjoittajat käyttävät direktiivissä 93/13 tarkoitettuja kohtuuttomia ehtoja kuluttajasopimuksissa, pyritään saattamaan tuomioistuimen tutkittavaksi yksityisoikeudellisia oikeussuhteita, se koskee yksityisoikeudellisia asioita (ks. vastaavasti tuomio 1.10.2002, Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555, 30 kohta). Tämä oikeuskäytäntö on myöhemmin toistettu ja se on laajennettu koskemaan yleisemmin direktiivissä 2009/22 tarkoitettuja kieltokanteita (ks. vastaavasti tuomio 28.7.2016, Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, EU:C:2016:612, 38 ja 39 kohta).
- 42 Tästä seuraa, että kanteet, joissa vaaditaan toteamaan direktiivissä 2005/29 tarkoitetut sopimattomat kaupalliset menettelyt ja lopettamaan ne, kuuluvat myös asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan.

- 43 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevilla kanteilla pyritään siihen, että noudatetaan pääasioissa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyä kieltoa, joka koskee tapahtumien pääsylippujen säännöllistä jälleenmyyntiä tai tällaisten pääsylippujen satunnaista jälleenmyyntiä niiden lopullista hintaa kalliimpaan hintaan, koska tällaista jälleenmyyntiä voidaan pitää kyseisessä lainsäädännössä tarkoitettuna sopimattomana kaupallisena menettelynä.
- 44 Kanteen nostamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta on kuitenkin huomattava, että pääasioissa kyseessä olevia kanteita eivät ole nostaneet yksityisoikeudelliset henkilöt, kuten kuluttajat tai kuluttajansuojaa edistävät elimet, vaan Belgian viranomaiset, joiden tehtäväksi kyseinen jäsenvaltio on antanut muun muassa kuluttajansuojan valvomisen.
- 45 Pääasioiden vastapuolet kiistävät sen, että kanteet voisivat kuulua siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden käsitteen alaan, ja väittävät ensinnäkin, että Belgian viranomaisilla ei ole velvollisuutta osoittaa, että pääasioissa kyseessä olevien kaltaisten menettelyjen vireille saattaminen on niiden omassa intressissä.
- 46 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että kansallinen lainsäätäjä on vahvistanut luettelon henkilöistä, joilla on oikeus nostaa tällainen kanne 30.7.2013 annetun lain 14 §:n 1 momentin ja WER:n XVII.7 §:n nojalla.
- 47 Unionin tuomioistuin on jo todennut tältä osin, että se, että toimivalta otettiin käyttöön lailla, ei sellaisenaan ole ratkaisevaa sen toteutukseksi, että valtion viranomainen on käyttänyt julkista valtaa (ks. analogisesti oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 kumoamisesta 13.11.2007 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1393/2007 (EUVL 2007, L 324, s. 79) tarkoitetun siviili- tai kauppaoikeudellisten asioiden käsitteen osalta tuomio 11.6.2015, Fahnenbrock ym., C-226/13, C-245/13 ja C-247/13, EU:C:2015:383, 56 kohta).
- 48 Käsiteltävässä asiassa 30.7.2013 annetun lain 14 §:n 1 momentin ja WER:n XVII.7 §:n sanamuodosta ilmenee, että Belgian viranomaisilla on samalla tavoin kuin asiassa osallisilla ja kuluttajansuojajyhdistyksillä mahdollisuus saattaa asia rechtbank van koophandelin, nykyisin ondernemingsrechtbank, puheenjohtajalle ja vaatia tätä toteamaan kyseisen kansallisen lainsäädännön rikkominen ja antamaan kieltomääräys.
- 49 Tästä seuraa, että Belgian viranomaisten prosessuaalinen asema on tältä osin verrattavissa kuluttajansuojaelimen asemaan.
- 50 Toiseksi ei vaikuta myöskään siltä, että pääasioissa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä asetettaisiin siinä mainittujen Belgian viranomaisten osalta sellaisia oikeussuojan tarpeen tunnustamista koskevia sääntöjä, joilla niille myönnettäisiin muihin kantajiin verrattuna poikkeuksellisen laajoja oikeussuojakeinojen käyttämistä koskevia mahdollisuuksia.
- 51 Erityisesti on todettava, että jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä olevista tarkistuksista muuta johdu, kyseisiä viranomaisia ei sen enempää kuin WER:n XVII.7 §:ssä mainittuja kahta muuta kantajien ryhmääkään ole vapautettu velvollisuudesta osoittaa oikeussuojan tarvetta.
- 52 Vaikka vaikuttaakin siltä, ettei näiden Belgian viranomaisten tarvinnut pääasioissa osoittaa oikeussuojan tarvetta, tämä seikka liittyy väistämättä siihen, että ne voivat toimia vain tiettyjen sopimattomien kaupallisten menettelyjen torjuntaa koskevassa laissa niille annetun toimivallan perusteella.
- 53 Kuten julkisasiamies on lisäksi todennut ratkaisuehdotuksensa 29 kohdassa, yleisen edun puolustamista ei pidä sekoittaa julkisen vallan oikeuksien käyttöön.

- 54 Pääasioissa edellytykset, joiden nojalla Belgian viranomaisilla on oikeussuojan tarve, eivät siten tarkoita julkisen vallan oikeuksien käyttöä, jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu.
- 55 Pääasioiden vastapuolet väittävät lisäksi, että Belgian viranomaiset käyttävät omia toteamuksiaan ja lausumiaan todisteina tuomioistuimissa, joten asiakirja-aineiston keskeiset asiakirjat koostuvat valtion tarkastajilta peräisin olevista useista kertomuksista ja toteamuksista, mikä merkitsee julkisen vallan oikeuksien käyttöä.
- 56 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 59 kohdassa, että jos katsottaisiin, että viranomaisen vireille panema asia ei kuulu asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan pelkästään siitä syystä, että tuo viranomainen on hyödyntänyt omien oikeuksiensa ansiosta keräämiään todisteita, heikennettäisiin unionin lainsäätäjän hyväksymien kuluttajansuojan täytäntöönpanokeinojen käytännön tehoa. Toisin kuin sellaisessa toimintamallissa, jossa viranomainen itse päättää rikkomisesta tehtävistä johtopäätöksistä, nyt käsiteltävissä asioissa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa viranomaisen tehtävänä on näet puolustaa kuluttajien etua kansallisissa tuomioistuimissa.
- 57 Ainoastaan siinä tapauksessa, että viranomainen ei olisi sen vuoksi, että se on käyttänyt tiettyjä todisteita, konkreettisesti samassa tilanteessa kuin yksityisoikeudellinen henkilö vastaavanlaisessa riita-asiassa, olisi katsottava, että tällainen viranomainen on käyttänyt käsiteltävässä asiassa julkisen vallan oikeuksia.
- 58 On täsmennettävä, että pelkkä väitteiden tai todisteiden kerääminen ja kokoaminen, siten kuin elinkeinonharjoittajien tai kuluttajien yhteenliittymä voisi sen tehdä, ei merkitse tällaisten oikeuksien käyttämistä.
- 59 Tältä osin unionin tuomioistuimen käytettävissä olevista tiedoista ei ilmene, että Belgian viranomaiset olisivat käyttäneet ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä todisteita, jotka ne olisivat saaneet käyttämällä julkisen vallan oikeuksia, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.
- 60 Tästä seuraa, että jäsenvaltion viranomaisten toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneita elinkeinonharjoittajia vastaan nostama kanne, jossa kyseiset viranomaiset vaativat ensisijaisesti toteamaan rikkomiset, jotka muodostuvat väitetysti lakia rikkovista sopimattomista kaupallisista menettelyistä, ja määräämään, että ne on lopetettava, kuuluu asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan.
- 61 Pääasioissa esitetyistä liitännäisistä vaatimuksista on todettava, että vaatimukset, jotka koskevat julkistamistoimenpiteiden määräämistä ja uhkasakon määräämistä, ovat, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 71 ja 72 kohdassa, siviiliprosessissa tavanomaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on varmistaa tuomioistuimen tulevan ratkaisun täytäntöönpano.
- 62 Sitä vastoin Belgian viranomaisten ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa esittämästä vaatimuksesta, joka koskee sitä, että niille myönnetään toimivalta todeta tulevat rikkomiset pelkällä pöytäkirjalla, jonka on laatinut talouden tarkastusyksikön valantehnyt virkamies, on todettava, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 75–77 kohdassa, että ei voida katsoa, että tällainen vaatimus kuuluisi siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan, koska tämä vaatimus koskee todellisuudessa yksityisten välisiin suhteisiin sovellettaviin yleisiin säännöksiin verrattuna poikkeuksellisen laajan vallan käyttämisestä.
- 63 Asetuksen N:o 1215/2012 yleinen järjestelmä ei kuitenkaan edellytä sitä, että liitännäisvaatimuksen kohtalo on välttämättä sidottava päävaatimuksen kohtaloon (ks. vastaavasti tuomio 22.10.2015, Aannemingsbedrijf Aertssen ja Aertssen Terrassements, C-523/14, EU:C:2015:722, 33 kohta

oikeuskäytäntöviittauksineen), joten jäsenvaltion tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta tutkia ensisijainen vaatimus voi perustua tähän asetukseen ilman, että tämän olisi välttämättä pädeittä myös siihen liittyvien liitännäisvaatimusten osalta, ja päinvastoin.

- 64 Edellä esitetyn perusteella kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitettun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan kuuluu jäsenvaltion viranomaisten toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneita elinkeinonharjoittajia vastaan nostama kanne, jossa kyseiset viranomaiset vaativat ensisijaisesti toteamaan rikkomiset, jotka muodostuvat väitetysti lakia rikkovista sopimattomista kaupallisista menettelyistä, ja määräämään, että ne on lopetettava, ja liitännäisesti määräämään julkaisutoimenpiteistä ja uhkasakosta.

Oikeudenkäyntikulut

- 65 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitettun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan kuuluu jäsenvaltion viranomaisten toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneita elinkeinonharjoittajia vastaan nostama kanne, jossa kyseiset viranomaiset vaativat ensisijaisesti toteamaan rikkomiset, jotka muodostuvat väitetysti lakia rikkovista sopimattomista kaupallisista menettelyistä, ja määräämään, että ne on lopetettava, ja liitännäisesti määräämään julkaisutoimenpiteistä ja uhkasakosta.

Allekirjoitukset